

Dichtheid Friese kievitenpopulatie neemt af

Jan de Jong

De weidevogelpopulatie in Friesland loopt fors terug. De broedpaardichtheden zijn in enkele jaren zeer sterk gedaald. Het pas verschenen jaarverslag 1991 van de Vogelwacht Joure en omstreken merkt een spectaculaire daling op van de Kievit. Gerben Veenstra (coördinator nazorg) van de plaatselijke vogelwacht geeft aan dat de broedichtheid van de Kievit per honderd hectare is gedaald van 40,87 broedparen in 1984 tot 20,67 broedparen in 1991. De daling van bijna vijftig procent in acht jaar is zeer opvallend, maar de Jouser vogelwacht staat niet alleen. Ook bij enkele andere vogelwachten (Jubbega, Trynwälden, Idaarderadeel en Lemmer) is de afname zeer groot.

De terugval kan geen incident zijn. Volgens de informatie van een aantal nazorgers uit Joure is deze achteruitgang vooral te wijten aan de diepteontwatering waarmee de ruilverkavelingen in de omgeving gingen gepaard. Naast die van de Kievit is de broedpaardichtheid van de Grutto per honderd hectare bij Joure ook afgenomen. In 1984 waren er nog 26,96 paren, in 1991 was het aantal geslonken tot gemiddeld 17,07 paren. Voor zover het de Kievit betreft is de achteruitgang niet alleen plaatselijk te noemen. Uit cijfers van de Bond van Friese Vogelbeschermingswachten (BFVW) blijkt dat de broedpaardichtheid in Friesland over het algemeen afneemt. Was in 1984 de broedpaardichtheid nog 35,34 paren per honderd hectare, in 1991 is dat gemiddelde gedaald tot 26,92 paren. Ook de cijfers van enkele grote vogelwachtafdelingen in Friesland geven een afname te zien. In bijgaande tabel spreken de cijfers duidelijke taal.

Broedpaardichtheden per 100 hectare			
vogelwachtafdeling	1984	1991	afname
Jubbega	74,06	30,62	43,44
Trynwälden	50,51	31,55	18,96
Idaarderadeel	51,64	25,97	25,67
Bolsward	26,80	17,38	9,42
Lemmer	61,33	44,08	17,25
Akkrum	32,53	27,29	5,24
Heerenveen	30,24	27,53	2,71
Grou	35,85	29,41	6,44
Leeuwarden	26,60	21,18	5,42
Joure	40,87	20,67	20,20
Franeker	17,26	13,14	4,12
elf vogelwachten, gemiddeld	40,70	26,26	14,44

Elf van de grootste vogelwachten, die tussen de 41 procent (1984) en 31 procent (1991) van het totaal aantal getelde hectares in Friesland vertegenwoordigen, komen tot een afname van gemiddeld 14,44 broedparen per honderd hectare bij de Kievit. Dat is een duidelijke waarschuwing, die vraagt om maatregelen. Belangrijk is dat er in de provincie meetpunten komen die niet alleen een regionale waarschuwingfunctie vervullen, maar ook samen met een landelijk meetnet goede informatie verschaffen aan de beleidsmedewerkers van zowel particuliere als wetenschappelijke instituten.

Er zouden meer grote en aaneengesloten rust- en broedgebieden moeten komen, waar de wei-

de vogels kunnen broeden zonder te worden gestoord door eierrapers, recreatiedruk en onnodige intensivering van de landbouw.

Helaas wordt de laatste jaren meer en meer het idee gepropageerd de bestaande vogelreservaten maar weer open te gooien, om het grote leger van eierrapers wat meer 'territoria' te geven. Met andere woorden: de zoekdichtheid per hectare weidevogelgebied wordt verkleind, zodat daardoor de belasting op de soort wat zou moeten afnemen.

Gevaarlijk

Deze theorie is gevaarlijk. Door de goede weidevogelreservaten - met vaak een hogere broedichtheid per hectare - open te gooien, slacht men de kip met de gouden eieren. Veel beter kan het aantal reservaten (rustgebieden) worden uitgebreid. In die reservaten zou het rapen moeten worden verboden.

Hiermee wordt wel een probleem gecreëerd voor het toegenomen aantal eierrapers onder de Friese bevolking. Dat vraagt natuurlijk om een zo nuchter mogelijke oplossing. Als door allerlei oorzaken in het milieu de populatiedichtheid afneemt, moet men ook maatregelen durven nemen. Gezamenlijk en in goed overleg moet het toch mogelijk zijn in Friesland deze rustgebieden aan te leggen en te beheren. Natuurlijk is de samenwerking tussen vogelwachters, boeren en terreineigenaren onontbeerlijk. Maar ook de overheid zou een belangrijke bijdrage kunnen geven (met premies, deskundigheid, beleidsadvies, enzovoort).

Een Fries kan zich niet beperken tot een jarenlange discussie over het wel of niet rapen van de legsels van de Kievit. Er zal toch ook rekening moeten worden gehouden met het in stand houden van een zo gezond mogelijke populatie. De kennis van het beheer in Friesland is duidelijk aanwezig, doch het ontbreekt aan wilskracht en inzet om deze 'veer te laten'.

Waardering

De Friezen zouden met deze maatregel in een klap een enorme internationale waardering krijgen van de Europese natuurbescherming. Ook het werk van de Friese boer, zijn inzet en medewerking aan natuurbescherming, zou beter tot zijn recht komen. De bijdrage van de Friese boeren aan de weidevogelbescherming in ons land is erg groot. Dat wordt helaas maar al te vaak vergeten door de beleidsmedewerkers van het ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij.

■ Jan de Jong, E.A. Borgerstraat 66, 8501 NG Joure, 05138 - 14 788.

Het Vogeljaar 40 (1992) 1

Litteratuur:

Hoekstra, J. (1984): 'Nazorgjaar' 1984. Vanellus 37: 167-170.

Hoekstra, J. (1991): Nazorg 1991 (3). Vanellus 45: 144-148.

Veenstra, G. (1991): Verslag Nazorg 1991. Jaarverslag 1991 Vogelwacht Joure en Omstreken.

Zie ook:

Sovon (1991): BMP werpt rijpe vruchten af. Sovon nieuws 4 (3): 5-8. Ook in deze publikatie wordt een alarmerende achteruitgang van het aantal broedende Kieviten vermeld.